

Nr 84.

Av herr **Pers**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående uppförande å ordinarie stat av statens veterinärbakteriologiska anstalt m. m.*

I nådig proposition, nr 104, har Kungl. Maj:t framlagt förslag, att statens veterinärbakteriologiska anstalt skulle uppföras på ordinarie stat i enlighet med de närmare bestämmelser, som propositionen innehåller. Bland dessa återfinnes bestämmelsen om, att laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten fortfarande skulle uppehålla undervisningsskyldigheten i bakteriologi vid veterinärhögskolan. Denna detalj i organisationen var föremål för förra årets första riksdags särskilda uppmärksamhet. På förslag av jordbruksutskottet i anledning av motion av herr Ekerot uttalade riksdagen härutinnan den mening, att denna undervisningsskyldighet borde överflyttas till professuren i patologisk anatomi vid veterinärhögskolan. »En dylik anordning skulle med hänsyn till de båda ifrågavarande ämnenas nära inbördes samband bliva till verklig fördel för undervisningen samt jämväl ur andra synpunkter befinnas lämplig.» Ehuruval riksdagen till fullo instämde med motionens syftemål, yttrade riksdagen, kunde förändringen emellertid ej omedelbart genomföras, då riksdagen ej kände, om det kunde ske utan ökade kostnader. Emellertid borde det tillses, att den blivande innehavaren av professuren i patologisk anatomi även vore kompetent att undervisa i bakteriologi. Staten upptog också »1 professor i patologisk anatomi (och bakteriologi)». Löneregleringskommittén har sedan behandlat denna fråga uti sitt betänkande angående statens veterinärbakteriologiska anstalts uppförande å ordinarie stat m. m. Kommittén har stannat vid att förordna en fortsättning tills vidare av den nuvarande ordningen med undervisningen i bakteriologi åliggande laboratorn vid bakteriologiska anstalten. Från

denna uppfattning ha två av kommitténs ledamöter, undertecknad Pers och hovrättsrådet Stenström, varit skiljaktiga, i det de ansett, att riksdagen borde vidbliva den uppfattning, som uttalades av 1914 års förra riksdag, helst som kostnaden i avlöningshänseende kunde stanna vid en löneförhöjning åt en befattningshavare vid veterinärhögskolan av allenast 1,500 kronor. Chefen för jordbruksdepartementet har emellertid delat kommittémajoritetens uppfattning, som också fått sitt uttryck i den kungl. propositionen.

De skäl, som föranleda mig att anse, att ett skiljande av undervisningsskyldigheten från veterinärbakteriologiska anstalten bör äga rum, äro utförligt angivna i den ovannämnda reservationen, som återfinnes i lönerегleringskommitténs betänkande, nr XLV sid. 144—163. Jag anser mig ej böra upprepa dem utan hänvisar till betänkandet. I största korthet vill jag dock beröra några synpunkter, som äro särskilt framträdande.

De två institutioner, som det här är fråga om, veterinärhögskolan och veterinärbakteriologiska anstalten, ha visserligen det gemensamt, att deras uppgift är att gagna husdjursskötseln inom landet. Men deras verksamhetsområde är av olika natur. Den förra är en undervisningsanstalt, den senare en efter vetenskapliga metoder praktiskt arbetande anstalt närmast för bekämpande av de smittosamma kreaturssjukdomarna. Den förra har att meddela de unge män, som ägna sig åt veterinärläkarens bana, den kunskap och de färdigheter, som de behöva därför. Den senare har att stå myndigheter och enskilda bi med råd och dåd vid utbrytande epidemier bland husdjuren m. m. Utan att det vetenskapliga arbetet på laboratoriet får försummas, måste den alltid stå i beredskapsställning att rycka ut i fältet. Veterinärhögskolans verksamhet är däremot av en lugnare och jämnare natur. Det band, som är lagt på veterinärbakteriologiska anstalten därigenom, att en dess tjänare är skyldig att bestrida en av veterinärhögskolan till omfång och även i andra avseenden bestämd undervisning därstädes, har visat sig olägligt och betraktas av alla vederbörande som ett provisorium.

Härmed beröres frågans kärnpunkt. Denna provisoriska anordning bör ej bibehållas längre än nödigt är. Nu torde rätta tiden vara inne att träffa en definitiv och fullt tillfredsställande anordning. Professuren i patologisk anatomi vid veterinärhögskolan är ledig och skall just besättas. Därigenom beredes tillfälle att till dess innehavare utse en person med kvalifikationer även för undervisningen i bakteriologi, och han får genast från sitt tillträde av ämbetet utöva båda undervisningsgrenarna och sålunda hålla sig i kontakt med utvecklingen i sina båda ämnen. Bakterio-

logien kommer därigenom att stå i organiskt samband med den patologiska anatomin och likaså med hela den undervisning, som bibringas de studerande vid högskolan. I fråga om den bakteriologiska anstalten må blott erinras om det kända sakförhållandet, att landet just nu är inne i en period av svåra farsoter bland husdjuren och att de rörliga förhållanden på boskapsmarknaden, som med all sannolikhet bliva utmärkande för de närmaste åren, komma att verka därhän, att stora anspråk bliva ställda på den veterinärbakteriologiska anstaltens verksamhet. En anordning, varigenom anstaltens andre man komme att friställas från det två herrars tjänande, vari han nu står, så att han i stället kunde samla sig att helt tjäna de viktiga uppgifter, som de stigande anspråken på anstalten komma att göra allt betydelsefullare, vore därför förvisso välbetänkt.

En fortsättning av provisoriet skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag göras acceptabelt bland annat därigenom, att professorn i patologisk anatomi skulle tillförbindas undervisningsskyldighet i bakteriologi, så att denna när som helst kunde överflyttas på honom. Ja, om provisoriet löstes inom en kort tid, så skulle väl denna anordning icke medföra väsentligare olägenhet. Men ju längre lösningen dröjer, desto kraftigare framträder utom andra nackdelar av ifrågavarande provisoriska anordning även sannolikheten för att mannen icke längre har önskvärd realkompetens för undervisningsgrenen bakteriologi. Å ena sidan står vetenskapen beträffande detta ämne i utveckling och å den andra förlorar professorn i fråga sina en gång ägda insikter, då han ej genom utövande verksamhet, d. v. s. undervisning på området, bibehåller och utvecklar vad han en gång ägt av insikter i ämnet. Redan nu göres det gällande, att de båda vetenskapsgrenar, patologisk anatomi och bakteriologi, fordra var sin professur, och detta argument skulle vid en sådan anordning, som den i propositionen föreslagna, framträda med än större fog.

En stor betänklighet mot en sådan anordning torde möta däri, att den skulle bli en medverkande orsak till en förlängning av studietiden vid högskolan.

Icke mindre betänklig är en fortsättning av det nuvarande tillståndet på den bakteriologiska anstalten. För min del har jag den bestämda uppfattningen, att det är av nöden, att en anordning träffas, så att anstaltens ledande personer, såväl dess föreståndare som hans närmaste man, kunna odelat ägna sig åt sin huvuduppgift. Den ökade årsutgift, varmed dessa fördelar nu skulle vinnas eller skillnaden i lön mellan en assistent och en laborator på patologisk-anatomiska avdelningen vid veterinärhögskolan, förefaller att vara mycket obetydlig i jämförelse

med de fördelar, som skulle vinnas i flera avseenden, ej minst för landets kreatursskötsel.

Beträffande de i den kungl. propositionen uttryckta farhågorna för krav på nybyggnader, föranledda av de två institutionernas särskiljande, så äro dessa uppenbarligen ej så nära för handen, att de kunna ha något att göra med det nuvarande »världspolitiska läget». I varje händelse bör man kunna förutsätta, att vederbörande myndigheter hålla hand däröver, att anspråk på nybyggnad ej framkomma förr än de nuvarande lokalerna vid högskolan äro fullt utnyttjade. Alla äro ense om, att de äro tillräckliga för det här ifrågasatta särskiljandet av undervisningen från anstalten för de närmaste åren. Anspråken på lokalutvidgning komma väl att stå i det närmaste beroende av de tjänster den veterinär-bakteriologiska anstalten kan göra kreatursskötseln i uppgiften att bekämpa kreaturssjukdomarna. Skulle dessa tjänster bli av den beskaffenhet, att ett ökat arbete för anstalten skulle föranleda behov av utvidgade lokaler, så förefaller detta att vara något, som riksdagen ej borde motse med allt för stor motvilja.

Med hänvisning till vad jag anfört, får jag hemställa, att riksdagen ville för sin del besluta

dels den ändring i de villkor och bestämmelser för åtnjutande av de i blivande stat för statens veterinär-bakteriologiska anstalt upptagna avlöningsförmåner för ordinarie befattningar, som föreslagits uti Kungl. Maj:ts proposition nr 104, att bestämmelsen om skyldighet för laboratorn vid nämnda anstalt att bestrida undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan utgår, dels att nämnda undervisningsskyldighet skall åligga professorn i patologisk anatomi vid berörda högskola,

dels ock, såsom följd härav, att från veterinärhögskolans stat skall avföras en assistent vid patologisk-anatomiska och bakteriologiska avdelningarna med arvode av 2,500 kronor, samt att i stället skall å nämnda stat uppföras en laborator vid berörda avdelningar med arvode av 4,000 kronor.

Stockholm den 17 april 1915.

And. Pers.